

виготовлюваної підприємствами продукції та не потребують стартових інвестицій і часу для їх реалізації. Це можуть бути заходи щодо економії постійних витрат; невідкладні нововведення в управлінні персоналом; нововведення в організації роботи з покупцями та постачальниками.

2. Продуктові інновації відіграють вирішальну роль в реалізації заходів фінансового оздоровлення. Існують різні підходи до таких інновацій: консервативний і радикальний. Консервативний підхід до вибору нових більш вигідних продуктів або послуг найбільш прийнятний для фінансово-кризових підприємств, обмежених у можливостях фінансувати значні стартові інвестиції в новий бізнес. Такі підприємства прагнуть до більш швидкої окупності за обмежених власних коштів, спрямованих у інвестування. Радикальний підхід передбачає не тільки вибір підприємствами нового продукту або послуги, а й вибір найбільш платоспроможного сегмента ринку, на якому буде вигідно працювати підприємству [3, с.84-85].

3. Алокаційні інновації – нововведення, що характеризують стратегічний аспект фінансового оздоровлення. До різних видів алокаційних інновацій відносяться такі реорганізації, як поділ підприємств, злиття та поглинання. Поділом є відокремлення спроможних до фінансового оздоровлення

підрозділів підприємств для створення на їх базі нових суб'єктів господарювання. Злиття фінансово-кризових підприємств з фінансово-здоровими компаніями як спосіб їх фінансового оздоровлення сприяє виходу кризових підприємств з передбанкрутного стану. Поглинання підприємств як тип алокаційної інновації буде результативним, якщо кризове підприємство поглинається: а) його фінансово здоровим кредитором, постійним постачальником або клієнтом; б) стороннім фінансово здоровим підприємством з будь-якої галузі; в) інвестиційною компанією або банком, які до сих пір не мали фінансових відносин з даним підприємством.

Таким чином, у сучасних умовах господарювання підприємствам, що перебувають у кризовому стані необхідно здійснювати заходи щодо їх фінансового оздоровлення. Цілі і заходи фінансового оздоровлення підприємств повинні відповідати масштабам кризового стану та враховувати прогноз розвитку основних факторів, що визначають загрозу банкрутства. Заходи фінансового оздоровлення ґрунтуються на послідовному використанні певних моделей управлінських рішень, що обираються у відповідності зі специфікою господарської діяльності підприємства та масштабами кризових явищ у розвитку.

Література

1. Волинская О. А. Финансовое оздоровление предприятия как элемент антикризисного управления / О. А. Волинская // Актуальные вопросы экономических наук. – 2014. – №41-2. – С. 76-82.
2. Верна В. В. Внутренние механизмы финансового оздоровления предприятий / В. В. Верна // Научные труды южного филиала национального университета биоресурсов и природопользования Украины «Крымский агротехнологический университет». Серия: Экономические науки. – 2014. – №159. – С. 319-326.
3. Кунанбаева Д. А. Использование антикризисных инноваций при финансовом оздоровлении организации / Д. А. Кунанбаева // Вестник Казахского национального университета. Серия: экономическая. – 2012. – №3(91). – С. 84-86.

УДК 336.151

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПАРАДОКСИ РОЗВИТКУ

Семцов В.М. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Нині влада систематично звітує про позитивні зміни в фінансовому стані місцевих бюджетів [1-3]. Ми ж чітко розуміємо, що будь-який процес реформування фінансової системи неминуче

пов'язаний з помилками та складнощами. І це нормально! Головне, щоб вони не були драматичні. Соціум повинен знати як позитивні, так і негативні сторони сучасної бюджетної децентралізації.

Головною особливістю фінансової децентралізації в Україні є те, що саме сільські та/або селищні громади, через вплив на обсяги їх фінансових ресурсів примушують "збиватися кучі". Суперечливий характер реформи обумовлений відсутністю справедливості в системі розподілу ресурсів, оскільки подібне усупільнення не тільки не дає можливості врахувати участь громади в процесах виконання бюджету. Більш того, до початку активної фінансової децентралізації мотивація влади на більшій частині сільських територій щодо пошуку додаткових джерел (залучення інвесторів, створення нових підприємств та ін.) була невисокою, а зараз вона знизилась ще більше. Невизначеність та нестабільність у державі в поєднанні з обмеженими фінансовими ресурсами лише сприяє загостренню відносин між владою вищого рівня (центральною, обласною, районною) з органами місцевого самоврядування на сільських територіях.

Проблема полягає у тому, що державна влада, заманюючи громади ніби додатковими, а насправді досить часто їхніми ж ресурсами, намагається провести об'єднання громад, при цьому зробити це ніби то невимушено. Використання подібних інструментів є не що інше як опортуністична поведінка.

У зв'язку з тим, що найкраще фінансові процеси проглядаються на найнижчому рівні, тобто на рівні сільських територій, то цілком логічним є аналіз фінансової децентралізації на рівні сільських громад. Це обумовлено, як правило, незначною кількістю населення, суб'єктів господарювання, інституційним середовищем та ін. Переконані, що саме такий аналіз дозволить оцінити на скільки заходи та дії влади є ефективними.

Отже, для аналізу ефективності проведення фінансової політики нами було обрано бюджети сіл (селищ) Вінниччини. Емпіричний аналіз показав, що сучасні компоненти фінансової децентралізації не здатні кардинально змінити фінансову ситуацію в українських селах. Наприклад, починаючи з 2015 р. влада дещо збільшила давно очікуване навантаження на аграрний бізнес. І як наслідок – зросли надходження

від орендної плати з юридичних осіб та надходження у вигляді єдиного податку з сільськогосподарських товаровиробників (колишній фіксований сільськогосподарський податок). Однак, ми глибоко переконані, що використання в майбутньому єдиного податку з сільськогосподарських товаровиробників погіршуватиме розвиток сільських територій, оскільки цей податок продовжує залишатися неадекватним вимогам часу, а вирішальне місце у формуванні бюджетних надходжень переважної більшості сіл та/або селищ Вінницької області продовжують, як і раніше, відігравати міжбюджетні трансферти (до речі, така ситуація спостерігається практично по всій державі).

Не потрібно також тішити себе ілюзіями стосовного того, що ситуацію на рівні місцевих бюджетів вдасться кардинально покращити за рахунок надходжень від ліцензування продажу підакцизних товарів (алкоголь та тютюн). На практиці місцева влада немає дієвих інструментів впливу на суб'єктів господарської діяльності, оскільки влада проводить політику "загравання" з бізнесом, що проявляється у формі прийняття відповідних регуляцій, наприклад, тим самим ЗУ "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи" № 71-VIII від 28.12.2014 р. [4] були різко обмежені можливості контролюючим органам влади перевіряти діяльність суб'єктів господарювання.

Таким чином, нині на місцевому рівні відсутні ефективні інструменти боротьби з незаконним обігом алкоголю і тютюну. Виходить, що фінансові надходження значною мірою залежать виключно не на засобах законного примушення, а на неформальному авторитеті місцевої влади. Подібні явища спостерігалися в первинно об'єднаному ладі, коли порядки регулювалися звичаями [5, с. 7-8].

Прогнози влади, що зарахування додаткових бюджетних надходжень (наприклад, акцизного податку) до місцевих бюджетів здатне покращити фінансовий стан українських громад виявилися переоціненими. Тому значна частина фінансової децентралізації, на жаль, є

зоровим уявленням, а влада центрального рівня подібно фокуснику, з одного боку ніби і дає можливості для отримання додаткових ресурсів, а з іншої сторони їх відбирає.

Практика є мірилом адекватності фінансової децентралізації, а ефективність кроків влади перевіряється в процесі реального здійснення реформ. Аналіз свідчить, що у фінансовій децентралізації допущені не технічні, а серйозні системні помилки та прорахунки. Нам не хотілося б думати, що ці дисфункції зроблені кимось свідомо з метою проведення економічного опортунізму, проте, очевидно, що економічна поведінка агентів ринку буде прийнятною лише тоді, коли вона буде підкріплена реальними мотивами. Нині ж факти свідчать,

про бажання державної влади здійснити широкомасштабне об'єднання сільських та / або селищних громад.

Отож, нестійкість бюджетної децентралізації обумовлена, на нашу думку, тим, що влада здійснила банальний перерозподіл фінансовий ресурсів, тоді як мотивація бізнесу суттєво не зросла. Водночас зрозуміло, що одним з головних завдань влади є покращення життя соціуму, а це, в свою чергу, можливо лише при умові створення ефективної та динамічної економіки. Натомість життя показує, якщо не зупинити негативні тенденції реформування бюджетної системи, то фінансовий стан сільських територій в найближчий час стане ще складнішим.

Література

1. Офіційний сайт Сумської ОДА : "Фінансова децентралізація сприяє наповненню місцевих бюджетів" від 23.07.2015 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://sm.gov.ua/ru/2012-02-03-07-53-57/9192-finansova-detsentralizatsiya-spryuaye-napovnennyu-mistsevykh-byudzhetiv.html>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України : "Інфографіка: фінансова децентралізація" від 18.02.2015 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=409155&cat_id=397854.
3. Офіційний портал органів виконавчої влади в Україні (Прес-служба Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства) : "Фінансова децентралізація має вирішити проблему постійного браку коштів на рівні місцевих бюджетів", – експерт"" від 03.02.2015 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish-/article?art_id=247923326.
4. Україна. Закони. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон... від 28.12.2014 р. № 71-VIII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]: Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.
5. Основы теории государства и права. Советское государственное и административное право : учеб. пособие для студентов ист. фак. пед. ин-тов / ред. А. В. Мицкевич, Н. Я. Соколов, И. В. Гранкин и др. ; – М. : Просвещение, 1984. – 224 с.

УДК 330.34

СИНЕРГЕТИЧНІ ЕФЕКТИ ЯК ЧИННИКИ ТА ОПТИМІЗАЦІЙНІ КРИТЕРІЇ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

Свентух А. О. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Кризові умови сьогодення все гостріше ставлять питання щодо перспектив розвитку вітчизняної економіки. Глобальні трансформації та розширення ринків з однієї сторони супроводжуються процесами падіння попиту як на міжнародному, так і на місцевому рівнях з іншої. В таких умовах логічними є підвищені вимоги до економічних систем з позиції забезпечення їх виживання, функціонування та розвитку.

В літературі часто можна зустріти визначення стосовно того, що перспективними в довгостроковому періоді стануть інновації, в т. ч. і в управлінні. Частина цих інновацій пов'язується з можливістю отримання синергетичних ефектів. Логічно постає питання щодо сутності такого ефекту. Наведені науковцями твердження [1-3] зводяться до того, що синергетичний ефект – це додатковий